

1 UVODNA RAZMATRANJA

1.1 PREDMET ISTRAŽIVANJA

Vrijeme i okruženje u kojem živimo i privređujemo je po svojoj prirodi promjenljivo i nepredvidivo. Promjene se dešavaju svakodnevno, a neizvjesnost je prisutna u svim sferama privrednog i društvenog života. Umjesto nekadašnjeg kontinuiteta danas su prisutni uslovi diskontinuiteta. U trenutnom okruženju, uspješnom poslovanju mogu se nadati isključivo fleksibilni sistemi, koji su fleksibilni kako po organizacionoj strukturi, tako i po poslovnoj politici, sistemu menadžmenta, itd. Brz tempo razvoja nauke, tehnologije i civilizacije u cjelini prouzrokovao je rastuću složenost projekata. Ova složenost najčešće dovodi do ozbiljnih problema pri njihovoj realizaciji. Problemi se manifestuju kroz produženje vremena realizacije projekta i povećanje ukupnih troškova realizacije. Pravovremeno i adekvatno reagovanje na probleme uslovalo je primjenu koncepta project management – upravljanja projektima. Bazira se na uspostavi efikasne organizacije koja omogućava da se na najbolji način iskoriste raspoloživi materijalni resursi, finansijska sredstva i ljudi u procesu realizacije projekta. Svaki projekat je jedinstven i neponovljiv poduhvat koji ima svoj početak i svoj kraj (faktor vrijeme), sa unaprijed definisanim kvalitetom i obimom troškova (budžet). Da bi se projekat realizovao u okviru prethodno definisanih ograničenja neophodno je upravljati projektom na adekvatan način.

U kontekstu navedene problematike istraživanja definiše se i predmet istraživanja ovoga master/završnog rada:

Predmet istraživanja master rada su metode i tehnike projektnog menadžmenta, kao i ostala specifična područja koja su obuhvaćena konceptom naučne discipline projektnog menadžmenta, te njihova uloga i značaj koji zauzimaju u cilju unapređenja ukupnog razvoja poslovnog sistema.

Konkretnije, istraživanje obuhvata analiziranje uloge i značaja metoda i tehnika projektnog menadžmenta u uslovima funkcionisanja poslovnog sistema.

Utvrđeni predmet istraživanja odnosi se na dva **objekta istraživanja, i to: (1) područja naučne discipline projektnog menadžmenta (metode i tehnike) i (2) poslovni sistem.**

1.2 SVRHA I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Opšti cilj svakog istraživanja jeste saznanje i moguće razrješenje nekog problema koji je formulisan predmetom istraživanja. To znači da je cilj nešto postići, doći do nekog novog saznanja o problemu koji je predmet istraživanja, tj. doći do saznanja pojava, svojstava, suštine problema i prakse u cjelini.

Osnovna svrha ovoga istraživanja sastoji se u sticanju naučnih, stručnih i praktičnih spoznaja o ulozi i značaju metoda i tehnika, kao i ostalih specifičnih područja projektnog menadžmenta, u uslovima funkcionisanja poslovnog sistema, kako bi menadžment ovoga poslovnog sistema mogao donositi adekvatne odluke u cilju povećanja stepena njegove efikasnosti, efektivnosti i produktivnosti, tj. u cilju unaprjeđenja ukupnog razvoja datog poslovnog sistema.

Koncept upravljanja projektima je savremen način upravljanja, čiji je zadatak i cilj da se projekat ostvari u okviru tačno definisanog vremena i sa tačno definisanim resursima i budžetom.

1.3 HIPOTEZA ISTRAŽIVANJA

Svaki istraživački projekat posjeduje sastavne elemente u koje su ugrađene zamisli problema i istraživanja, među kojima je i hipoteza. "Hipoteza je odraz teorijskog i iskustvenog mišljenja istraživača ili metodologa koji je postavio problem, ciljeve i očekivano rješenje".

Nakon što je utvrđen problem i predmet istraživanja, pristupili smo utvrđivanju hipoteze u projektu istraživanja uloge i značaja metoda i tehnika projektnog menadžmenta u uslovima funkcionisanja poslovnog sistema.

Utvrđujući ciljeve istraživanja stvorili smo osnovu za utvrđivanje radne hipoteze, koja glasi:

H.1: Hipoteza pretpostavlja da uloga i značaj metoda i tehnika projektnog menadžmenta, u svojoj ukupnosti, nije prisutno u zadovoljavajućoj mjeri ni u teoriji ni u praksi (problem) i da je potrebno pristupiti razvoju koncepta projektnog menadžmenta (cilj), kako bi se unaprijedio dugoročni razvoj poslovnih sistema.

1.4 METODE ISTRAŽIVANJA

Prilikom istraživanja korištene su metode analize i sinteze teorijskih osnova i prakse, indukcije i dedukcije, te analitičke komparacije činjenica i informativne građe koja je vezana za datu materiju.

Istraživanja se baziraju na primjeni poznatih osnovnih metoda upravljanja projektima, posredstvom odgovarajućih modela za opisivanje odabranih problema.

Upravljanje projektom zasniva se na formiranju odgovarajućeg modela na kome se izvode potrebne analize u odnosu na postavljene zahtjeve i uslove za svaki pojedinačni projekat.

U postupku definisanja strukture projektnog menadžmenta korištene su sljedeće metode i tehnike (modeli):

1. Verbalni model, kojim se opisno (deskriptivno), odnosno verbalno, ili tekstualno definiše namjena projekta, sastavni elementi projekta, njegovi ciljevi, itd.;
2. Mrežni model ili mrežni dijagram (MD) za definisanje tehnološko-logičke strukture projekta, koji uključuje aktivnosti i njihove zavisnosti. Formiranje ove vrste modela prethodi ostalim analizama (vremena, resursa, troškova, raspoloživih novčanih sredstava);
3. Metod ključnih događaja i ključnih aktivnosti na projektu. Metod ključnih aktivnosti koristi se kada je na projektu moguće ili je podesno identifikovati karakteristične cjeline, na primjer u vidu faza i njihovih dijelova. Ovakav način definisanja može biti značajan bilo sa stanovišta nivoa upravljanja koji se sprovodi sopstvenim resursima ili se realizacija prenosi na odgovarajuće kooperante;

4. Gantogram (GG), odnosno Gantov dijagram GD, koji uključuje aktivnosti i njihov raspored u vremenu;
5. Grafičke i druge podesne metode planiranja, kontrole i ocjene projekta (simulacija, ABC metod, teorija igara, statističke metode, linearno programiranje, finansijske metode za ocjenu projekata i dr.).

Primjena naučnih metoda pri struktuiranju projektnog menadžmenta treba da omogući definisanje optimalne strukture menadžmenta projektno-orjenisanog poslovnog sistema.

1.5 STRUKTURA RADA

Rezultati istraživanja do kojih će se doći u ovom master / završnom radu bit će prezentirani u sedam međusobno povezanih dijelova.

U prvom dijelu, **Uvodu**, definirat će se problem, predmet i objekt istraživanja, postaviti temeljna hipoteza, odrediti svrha i ciljevi istraživanja, dati ocjena dosadašnjih istraživanja, obrazložiti struktura rada te navesti najvažnije metode koje će se koristiti u istraživanju i prezentiranju rezultata istraživanja.

Osnovne definicije i karakteristike projekata i projektnog menadžmenta naslov je **drugog dijela** u kojem će se analizirati temeljni pojmovi i definicije projekta i upravljanja projektom, osobine projekata, osnovna funkcija projektnog menadžmenta, značaj i ulogu projekata i projektnog menadžmenta, naročito kada je riječ o upravljanju pomoću projektne strukture organizacije.

U **trećem dijelu** s naslovom Osnovne karakteristike koncepta, opšti model i životni ciklus upravljanja projektom najveću pažnju usmjeravamo na definiranje koncepta i opšteg moela za upravljanje projektom. Naročitu pažnju posvećujemo razmatranju životnog ciklusa za upravljanje projektom sa različitim njegovim varijantama.

Organizacija za upravljanje projektom naslov je **četvrtog dijela** u kojem se analizira pojam i obilježja tipova klasičnog i kontingencijskog pristupa za projektovanje organizacije za upravljanje projektom.

Peti dio ima naslov Upravljanje preduzećima pomoću projekata, gdje se istražuje ovaj koncept, koji predstavlja teorijski i praktično četvrto podpodručje koncepta projektnog menadžmenta i ima veoma široku primjenu u novije vrijeme.

Metode i tehnike za upravljanje projektima naslov je **šestog dijela** u kojem se naročito analiziraju strukturni dijagrami, tj. tehnike PBS,WBS,OBS i RACI matrica.Zatim se analiziraju pojmovi tehnika mrežnog planiranja, sa najznačajnijim metodama CPM i PERT, pravila za konstruiranje mrežnih dijagrama, te tehnike izrade gantograma. Na kraju ovog poglavlja se daje pregled informacija o primjeni programske aplikacije MS Project u primjeni koncepta projektnog menadžmenta.

U posljednjem sedmom dijelu, **Zaključku**, sistemski će se i koncizno formulirati i prezentirati najvažniji rezultati istraživanja koji su elaborirani u master radu, a kojima se dokazuje postavljena hipoteza.